

Про вдосконалення профілактики та оздоровлення дітей з порушенням зору

Наказ Міністерства охорони здоров'я України
та Міністерства освіти і науки України

09.03.04

№ 121/185

Унаслідок прогресуючого погіршення демографічних показників під впливом комплексу економічних, соціальних, екологічних та інших факторів збільшилась кількість дітей-інвалідів з хворобами органа зору. У зв'язку з цим потребує подальшого розширення мережа спеціальних дошкільних навчальних закладів для дітей з косоокістю та амбліопією. Не всіх дітей з косоокістю за показаннями оперують у дошкільному віці. Зменшилась кількість дитячих оздоровчих закладів для дітей з хворобами органа зору.

Зміна характеру мікрофлори, що спричиняє кон'юнктивіти у новонароджених, потребує перегляду методики профілактичних заходів, спрямованих на їх попередження.

Патологія органа зору є спадковою частиною багатьох вроджених генетичних мутацій. Спадкові захворювання очей становлять понад 50 % випадків уродженої сліпоти та слабкості зору.

Для зниження частоти спадкової та уродженої патології очей потрібна активна антенатальна її профілактика.

У постнатальному періоді профілактика повинна включати заходи загальномедичного та гігієнічного характеру, а також заходи щодо індивідуальної профілактики.

Основною метою профілактичної роботи дитячого офтальмолога повинно стати як виявлення дітей з патологією органа зору, так і формування та оздоровлення груп "ризик" щодо захворювань очей у дітей.

Відповідно до Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого Указом Президента України від 24.07.2000 р.,

№ 918 та з метою удосконалення роботи щодо профілактики та оздоровлення дітей з порушенням зору наказуємо:

1. Затвердити:

1.1. Примірний перелік обладнання спеціалізованих дитячих оздоровчих закладів для дітей з хворобами органа зору (додаток 1).

1.2. Примірний перелік тренувальних вправ для дітей шкільного віку з хворобами органа зору, які перебувають у спеціалізованих дитячих оздоровчих закладах (додаток 2).

1.3. Примірний перелік груп "ризик" дітей щодо захворювань органа зору, критерії їх формування та частота профілактичних оглядів дітей з цих груп (додаток 3).

1.4. Примірний перелік вправ для зняття зорової втоми, що виконуються вдома (додаток 4).

1.5. Примірний перелік вправ для профілактики зорової втоми і короткозорості, що виконуються на уроках у школі (додаток 5).

1.6. Типова схема офтальмологічного огляду новонародженого (додаток 6).

2. Міністру охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь охорони здоров'я обласних, Севастопольської міської державних адміністрацій, начальнику Головного управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Київської міської державної адміністрації спільно з Міністром освіти Автономної Республіки Крим, начальниками управлінь освіти і науки обласних, Севастопольської та Київської міських державних адміністрацій:

2.1. Розробити регіональні міжвідомчі програми щодо профілактики порушень зору у дітей та забезпечити їх виконання.

2.2. Використовувати сучасні методи плеопто-ортоптичного лікування (в тому числі методики тренування акомодативної здатності) у кабінетах охорони зору, ортоптичних кабінетах, спеціальних дошкільних навчальних закладах (групах) без призначення постійної корекції окулярами дітям дошкільного віку зі зниженою гостротою зору, послабленням акомодативної функції при еметропії, гіперметропії легкого і середнього ступенів, простому гіперметропічному астигматизмі до 2,0 діоптрій, складному гіперметропічному астигматизмі з гіперметропією до 3,0 діоптрій у слабшому меридіані.

2.3. Вжити заходів щодо відкриття влітку спеціалізованих дитячих оздоровчих закладів (оздоровчих змін) для оздоровлення дітей шкільного віку з хворобами органа зору (з тривалістю зміни не менше 21 доби), з їх матеріальним забезпеченням згідно з примірним переліком обладнання і оснащення та переліком тренувальних вправ, затверджених цим наказом.

2.4. Забезпечити проведення перевірок гостроти зору дітей один раз на рік (листопад-грудень або квітень-травень) у дошкільних та

загальноосвітніх навчальних закладах. За результатами здійснювати відповідні профілактичні та лікувальні заходи, у тому числі запровадити охоронний режим, правильно розсаджувати учнів (вихованців) під час уроків (занять).

2.5. Організувати двічі на рік перевірку гостроти зору у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що виховуються у будинках дитини, дитячих будинках, інтернатних закладах, з наступним проведенням профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів.

3. Міністру охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь охорони здоров'я обласних, Севастопольської міської державних адміністрацій, начальнику Головного управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Київської міської державної адміністрації:

3.1. Забезпечити стовідсотковий огляд новонароджених лікарем-офтальмологом дитячим у пологових будинках з метою виявлення вродженої патології органа зору та своєчасного здійснення профілактичних і лікувальних заходів.

3.2. Передбачити у програмі "Школи відповідального батьківства" лекції на тему: "Профілактика вроджених захворювань органа зору у дітей" та "Гігієна органа зору новонародженого".

3.3. Проводити медико-генетичне консультування вагітних при наявності у вагітної або її чоловіка вродженої чи спадкової патології органа зору з метою зниження інвалідності у дітей внаслідок спадкової патології органа зору.

3.4. Забезпечити проведення поглибленого офтальмологічного огляду дітей віком від 1 до 18 років, з груп "ризик" щодо захворювань органа зору та здійснювати їх подальші профілактичні огляди, що затверджені цим наказом.

3.5. З метою профілактики сліпоти та раннього виявлення патології органа зору забезпечити своєчасне направлення новонароджених, особливо недоношених, з ретинопатіями та факоматозами до Київської міської офтальмологічної лікарні "Центр мікрохірургії ока" та Інституту очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова АМН України.

3.6. Для вторинної профілактики порушень бінокулярного зору, косоокості, амбліопії при вродженій однобічній або двобічній міопії (короткозорості) більше 3,0 діоптрії ширше використовувати контактну корекцію у дітей дошкільного віку, а при анізометропії більше 2,0 діоптрії — анеквідистантну або ізейконічну корекцію.

3.7. Перепрофілювати одяг із санаторіїв (або відділення санаторію) обласного підпорядкування в санаторій (відділення) для лікування та реабілітації дітей з хворобами органа зору.

3.8. Укомплектувати спеціалізовані дитячі оздоровчі заклади для дітей з хворобами органа зору медичними сестрами та лікарями-офтальмологами дитячими.

3.9. Використовувати засоби масової інформації з метою висвітлення сучасних методів профілактичних хвороб в травм органа зору у дітей.

3.10. Посилити контроль за дотриманням методики перевірки гостроти зору і реєстрацією даних профілактичного обстеження гостроти зору у дітей з подальшим диспансерним наглядом за дітьми з виявленою патологією органа зору.

4. Головним державним санітарним лікарем АР Крим, областей, міст Києва, Севастополя, на водному, залізничному та повітряному транспорті, об'єктів з особливим режимом роботи:

4.1. Посилити державний санітарно-епідеміологічний нагляд за виконанням дошкільними, загальноосвітніми навчальними та оздоровчими закладами вимог санітарного законодавства, у тому числі додержанням оптимальних рівнів освітлення під час навчання, виховання та при організації трудової діяльності, забезпеченням учнів якісною друкованою літературою.

5. Міністру освіти Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій:

5.1. Продовжити роботу щодо приведення мережі спеціальних дошкільних навчальних закладів (груп) для дітей з косоокістю та амбліопією у відповідність до реальних потреб дитячого населення.

5.2. Забезпечити щорічне проведення з батьками, учнями та педагогічними працівниками загальноосвітніх навчальних закладів декадника на тему: "Гігієна та охорона зору у дітей".

5.3. З метою профілактики астенопії (зорової втоми) та міопії (короткозорості) в обов'язковому порядку забезпечити проведення викладачами фізкультхвилин у загальноосвітніх навчальних закладах на уроках та в комп'ютерних класах під час занять з використанням комплексу вправ, примірний перелік яких затверджений цим наказом.

5.4. Забезпечити дітей у дошкільних навчальних закладах та учнів у загальноосвітніх навчальних закладах меблями відповідно до діючих санітарних нормативів.

5.5. Щорічно в кінці навчального року за участю представників органів охорони здоров'я на засіданнях колегій аналізувати здійснення комплексної профілактичної роботи з питань попередження порушень зору у дітей та визначати конкретні заходи щодо підвищення її ефективності.

6. Управлінню організації медичної допомоги дітям і матерям Міністерства охорони здоров'я, директору Інституту очних хвороб і тканинної терапії АМН України:

6.1. Розробити у IV кварталі 2004 року пам'ятку для вагітних "Про вплив несприятливих факторів та шкідливих звичок під час вагітності на формування і розвиток органа зору у плода".

6.2. Підготувати до 2005 року методичні рекомендації "Профілактика кон'юнктивітів у новонароджених".

6.3. Провести у 2005 році нараду-семинар обласних дитячих офтальмологів з питань профілактики охорони зору у дітей.

6.4. Підготувати у 2004 році пам'ятку для матерів з профілактики ретинопатій у недоношених дітей.

6.5. Розробити у 2004 році методичні рекомендації для районних офтальмологів "Система заходів з діагностики, профілактики та лікування ретинопатій недоношених".

6.6. Спільно з Українським інститутом громадського здоров'я МОЗ України розробити у III кварталі 2004 року примірну тематику лекцій для проведення декадника на тему "Гігієна та охорона зору у дітей" у загальноосвітніх навчальних закладах.

7. Управлінню організації медичної допомоги дітям і матерям (Моїсєнко Р. О.), Департаменту державного санітарно-епідеміологічного нагляду (Бережнов С. П.) Міністерства охорони здоров'я України, Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти (Полянський П. Б.) Міністерства освіти і науки України організувати протягом 2004—2005 років вивчення стану роботи з профілактики та оздоровлення дітей з порушенням зору в регіонах, матеріали заслухати на спільній колегії.

8. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника міністра охорони здоров'я України Орду О. М та заступника міністра освіти і науки України Огнев'юка В. О.

Міністр охорони здоров'я
України *А. В. Підаєв*

Міністр освіти і науки України
В. Г. Кремень

Погоджено:

Президент Академії
медичних наук України

О. Ф. Возіанов